

พระพุทธศาสนากับรากฐานทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตชาวหนองคาย Buddhism and Cultural Root in Nong Khai People's Way of Life

พระมหานิปิตพนธ์ จีรวฑฒโน

Phramahanipitpon Ciravaddhano

คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Education, Social Studies, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: nipitpon.von@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) : 4 มกราคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 18 กุมภาพันธ์ 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 13 เมษายน 2567

บทคัดย่อ

การสร้างตระหนักรู้และจิตสำนึก อย่างมีส่วนร่วมให้กับคนในชุมชนท้องถิ่นให้เห็นคุณค่าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและทรัพยากรในท้องถิ่น เพราะเป็นต้นทุนสำคัญในการพัฒนาต่อยอดสู่การพัฒนาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้จากสหวิทยาการและความรู้สมัยใหม่เข้ากับความรู้และภูมิปัญญาของท้องถิ่น ดังนั้น การพัฒนาวิถีชีวิตในชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จึงไม่สามารถพัฒนาขึ้นได้โดยปัจจัยภายในหรือศักยภาพที่มีอยู่เดิมในชุมชนท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว จำเป็นที่จะต้องเข้าใจสถานการณ์ภายนอกที่เป็นทั้งโอกาส ผลกระทบ และภาวะคุกคาม ในการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

พระพุทธศาสนากับรากฐานทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตถือเป็นแนวทางหรือทางเลือกหนึ่งของการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ต่อยอด และเผยแพร่ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและทรัพยากรในท้องถิ่น ทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ นำไปสู่การสร้างมูลค่าและโอกาสทางเศรษฐกิจรวมถึงกระบวนการทางสังคมและการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมร่วมกัน

คำสำคัญ: พระพุทธศาสนา, วัฒนธรรม, วิถีชีวิต

ADSTRACT

Creating awareness and consciousness to participate with local people to see to cultural value and local resources because it's the significant cost of further development to become the cultural tourism. Which is the integration of interdisciplinary knowledge and modern knowledge compatible with local knowledge and wisdom, So, to develop people way of life in community to become a cultural tourism destination. Therefore, cannot be development with internal factor or only

local community existing potential. Also, it necessary to understanding the external factors that the opportunity, affected, and treated condition. To understand the proper development with the context of their local communities.

Buddhism and cultural roots in way of life, it's a guideline or alternative choices to develop the community and local using the tourism as a tool to manage intellectual heritage local culture and local resources. To built a awareness and participation of all sectors in conserving, expanding, build on, and establish the local cultural heritage and resources both it's tangible and intangible. Lead to the value creation and the economic opportunities include the social process and mutual cultural learning.

Keywords: Buddhist, Culture, Way of life.

บทนำ

วิถีชีวิตของคนในชุมชนลุ่มแม่น้ำโขง จังหวัดหนองคาย ยึดติดกับ “วัด” เนื่องจากศาสนาเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้เดินทางสายกลางทำให้ผู้คนที่มีความเชื่อในพระพุทธศาสนา ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงพุทธจึงตอบโจทย์ในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างมากและได้รับความนิยมอย่างสูงสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศได้อย่างมากมาย ก่อให้เกิดรายได้เข้าประเทศและชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนมีความเข้มแข็งและมีรายได้มากขึ้น จากการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ว่า “วัด” ที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน อาหาร ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และผ้าพื้นเมือง ทั้งยังมีทั้งยังมีกระแสการใส่ผ้าพื้นเมืองเที่ยววัดที่มีการแชร์ในโซเชียลมีเดียทุกช่องทางจึงเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธที่สามารถช่วยสร้างการเติบโตของระบบเศรษฐกิจในชุมชนจังหวัดหนองคาย

ดังนั้น วิถีชีวิตในของชาวหนองคายลุ่มแม่น้ำโขง จึงใกล้ชิดกับ “วัด” ทั้งยังเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และ “วัด” ยังสามารถพัฒนาต่อยอดในเชิงการท่องเที่ยวทางเชิงพุทธทำให้ชุมชนเข้มแข็งอีกด้วย

ความเป็นมาชาวหนองคาย

จังหวัดหนองคายมีพื้นที่ทอดยาวไปตามแม่น้ำโขง หนึ่งในมรดกที่สายธารอันยิ่งใหญ่มอบให้หนองคายเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีตำนานเล่าขานกันไม่รู้จบถึงประวัติศาสตร์ในการต่อสู้แย่งชิงอำนาจระหว่างคนต่างเชื้อชาติมานับครั้งไม่ถ้วน หนองคายถือเป็นแหล่งอารยธรรมล้านช้างที่สำคัญแห่งหนึ่ง เช่น ปรากฏหลักฐานมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย มีเส้นทางโบราณติดต่อกันระหว่างเมืองสำคัญของแคว้นสุโขทัยกับแคว้นล้านช้างจากแคว้นน้อย - เมืองนครไทย พิษณุโลก - อำเภอด่านซ้าย - อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย อำเภอนากลาง อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ผ่านเมืองเวียงคุก อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคายสู่นครเวียงจันทน์ ลาวจากอาณาจักรล้านช้าง เริ่มอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในอีสานเหนือบริเวณแอ่งสกลนครตั้งแต่รัชกาลของพระยาสามแสนไทย ตรงกับรัชกาลของสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 แห่งอยุธยา บริเวณเวียงคุก และศรีเชียงใหม่ เคยเป็นส่วนหนึ่งของเวียงจันทน์

พ.ศ. 2093 - 2115 ยุคทองของพุทธศาสนาแห่งอาณาจักรล้านช้างในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ของลาว ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก มีเวียงคุกและพานพร้าว (ศรีเชียงใหม่) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเวียงจันทน์เป็นศูนย์กลางศาสนา

พ.ศ. 2321 ปลายสมัยธนบุรีเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก (รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์) ได้ยกทัพมาตีเวียงคุก เมืองปะโค เมืองพานพร้าว ซึ่งขณะนั้นขึ้นกับนครเวียงจันทน์ อัญเชิญพระแก้วมรกตและกวาดต้อน ครอบครัวชาวลาวเวียงจันทน์มาไว้ที่เมืองพานพร้าวหรือศรีเชียงใหม่ในปัจจุบัน

พ.ศ. 2369 สถาปนาเมืองหนองคาย ในรัชสมัยที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ต่อมาได้เกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์ขึ้นหลังจากที่ปราบกบฏเรียบร้อยแล้ว เจ้าพระยาบดินทร์เดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ซึ่งเป็นแม่ทัพมาปราบกบฏในครั้งนี้ เห็นว่าเมืองเล็ก ๆ ทั้ง 3 แห่ง คือ เมืองพานพร้าว ปะโคและเวียงคุก ควรจัดตั้งเป็นเมืองเดียวกันเพื่อควบคุมเมืองต่าง ๆ เพราะมีเมืองบางเมืองทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงยังกระด้างกระเดื่องต่อกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3 จึงโปรดเกล้าฯ ให้ท้าวสุวอธรรมา (บุญมา) บุตรอุปฮาดเมืองยโสธร ซึ่งเป็นผู้มีความชอบในการปราบกบฏครั้งนี้เช่นกันเป็นผู้พิจารณาตั้งเมืองท้าวสุวอธรรมาพิจารณาเห็นว่าบริเวณบ้านไผ่ริมฝั่งแม่น้ำโขงเป็นที่ที่มีชัยภูมิเหมาะแก่การสร้างเมืองมีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านการเกษตร และเหมาะสมทางด้านยุทธศาสตร์ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านไผ่ขึ้นเป็นเมืองหนองคาย แต่งตั้งท้าวสุวอธรรมาเป็นเจ้าเมืองทรงนามว่า “พระปทุมเทวาภิบาล” โดยถือเอาดอกบัวในบึงหนองไผ่เป็นสิริมงคลนามเจ้าเมือง

พระปทุมเทวาภิบาลเป็นเจ้าเมืองคนแรกของเมืองหนองคายใน พ.ศ. 2370 และทรงโปรดเกล้าฯ ให้เมืองเวียงจันทน์ขึ้นตรงต่อเมืองหนองคาย ในปี พ.ศ. 2381 พระปทุมเทวาภิบาลเจ้าเมืองหนองคายถึงแก่กรรม จึงโปรดเกล้าฯ ให้อุปฮาดเคนซึ่งเป็นบุตรของพระปทุมเทวาภิบาลเป็นเจ้าเมืองหนองคายคนที่ 2 และต่อมา ในปี พ.ศ. 2387 เกิดศึกฮ่อ พวกฮ่อได้ยกทัพมายึดเมืองบริเวณเขตแดนญวนจนถึงฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ซึ่งขณะนั้น พระปทุมเทวาภิบาล (เคน) ไปราชการต้อนรับพระยามหาอำมาตยาธิบดี (ชื่น) มาตรวจราชการสักเลกและเร่งรัดเงินช่วยราชการอยู่ที่เมืองอุบลราชธานีและเมืองยโสธร ครั้นความทราบถึงรัชกาลที่ 3 จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระยามหาอำมาตยาธิบดี (ชื่น) เป็นแม่ทัพใหญ่ทางหัวเมืองอีสานเกณฑ์กำลังพลไปปราบฮ่อ เมื่อพระยามหาอำมาตยาธิบดียกทัพมาถึงเมืองโพนพิสัยและเมืองหนองคาย ไม่เห็นกรรมการเมืองหนองคายและเมืองโพนพิสัยอยู่รักษาเมือง แต่ได้อพยพครอบครัวหลบหนีพวกฮ่อไปแล้วจึงได้สั่งให้ตามตัวมาและประหารท้าวศรีสุราช (จันทร์) ราชบุตรเมืองหนองคาย ซึ่งในขณะนั้นได้รับการมอบหมายให้เป็นผู้รักษาเมืองหนองคายพร้อม ด้วยพระพิสัยสรเดช (หนู) เจ้าเมืองโพนพิสัยเพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างและได้ทำการปราบฮ่อจนแตกถอยไปในปี พ.ศ. 2428 ได้เกิดศึกฮ่อครั้งที่ 2 ฮ่อได้ยึดทุ่งเชียงคำตีป่าลงมาถึงเวียงจันทน์ จึงได้โปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้านั่งยาเธอกรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคมเป็นแม่ทัพมาปราบฮ่อจนฮ่อแตกหนีไป และได้ทรงสร้างอนุสาวรีย์บรรจุกษัตริย์ที่เสียชีวิตในการปราบฮ่อไว้ที่เมืองหนองคาย พ.ศ. 2429 บริเวณหลังสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองหนองคาย และในปี พ.ศ. 2492 ได้แบ่งอัฐิบางส่วนมาบรรจุไว้ในอนุสาวรีย์แห่งใหม่บริเวณศาลากลางจังหวัด

ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2434 กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคมเป็นผู้สำเร็จราชการหัวเมืองลาวพวนตั้งกองบัญชาการอยู่ที่เมืองหนองคายได้เกิดกรณีพิพาทกับฝรั่งเศส พ.ศ. 2436 ไทยถูกฝรั่งเศสบัญญัติเขตปลอดทหารและภาษีศุลกากรภายในรัศมี 25 กิโลเมตร จากฝั่งขวาแม่น้ำโขงเข้ามาในเขตไทยแต่ฝ่ายเดียวกรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม จึงย้ายกองบัญชาการมณฑลลาวพวนไปตั้งอยู่บ้านเดื่อหมากแข้ง คือ เมืองอุดรธานีในปัจจุบันในปี พ.ศ. 2443 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแบบมณฑลมาเป็นแบบเทศาภิบาลรวมหัวเมืองเข้าเป็นบริเวณและการปฏิบัติราชการของเมืองนั้นยังคงดำเนินแบบในฐานะเสมือนเมืองเช่นเดิม พ.ศ. 2457 รัชกาลที่ 6 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติปกครองท้องถิ่นขึ้น โดยให้ยกเลิกระบบเจ้าปกครองนครทั่วประเทศ วันที่ 1 เมษายน 2458 ได้โปรด

เกล้าฯ ประกาศเมืองหนองคายขึ้นเป็นเมืองโดยมีข้าหลวงคนแรก ชื่อ พระยาสมุทรศักดิ์การักษ์ (เจิม วิเศษรัตน์) พ.ศ. 2459 เปลี่ยนคำเรียกชื่อเมืองมาเป็น “จังหวัด” มีข้าหลวงปกครองเรียกว่า “ผู้ว่าราชการจังหวัด” ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดคนปัจจุบัน (คนที่ 46) ชื่อ นายราชันย์ ชื่นหัว ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 2 ธันวาคม 2565 – ปัจจุบัน

สืบสานวัฒนธรรมวิถีชีวิตด้านพระพุทธศาสนา

เมื่อเอ่ยชื่อจังหวัดหนองคายผู้คนมักมีสิ่งที้นึกถึงแตกต่างกัน เช่น แม่น้ำโขง, สะพานไทย-ลาว, บั้งไฟพญานาค, ตลาดท่าเสด็จ, หลวงพ่อพระใส, หลวงปู่เทศน์ เทศรังสี, ประวัติศาสตร์, ประเทศเพื่อนบ้านของไทย คือ ประเทศลาว, เมืองหลวงของประเทศเพื่อนบ้านเรา คือ เวียงจันทน์, อาหารเวียดนามอันเลื่องชื่อ เช่น แหนมเนือง เป็นต้น และอีกมากมายที่ผู้คนจะนึกถึงสุดแต่ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล จังหวัดหนองคายในฐานะเมืองแห่งพระพุทธศาสนาเมืองหนึ่งของไทยสำหรับสังคมไทยของเรานั้น เราพูดได้เลยว่าในแง่ของประวัติศาสตร์ ถ้าเราสืบสาวลงไปในอดีตวัฒนธรรมของเราแม้ไม่ทั้งหมด แต่ส่วนมากทีเดียวได้สืบทอดมาจากพระพุทธศาสนา พฤติกรรม และแบบแผนอันเนื่องมาจากพระพุทธศาสนาได้เป็นที่มาแหล่งสำคัญของวัฒนธรรมของสังคมไทยปัจจุบันนี้ในเชิงประวัติศาสตร์

อีกด้านหนึ่ง คือ ในด้านเนื้อหาสาระของวัฒนธรรมไทยนั้น คืออะไร มาจากไหน ในด้านนี้ก็เช่นเดียวกันปรากฏว่าวัฒนธรรมไทยนั้นมาจากพระพุทธศาสนาเป็นส่วนมาก เพราะฉะนั้นจึงถือว่าพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทย โดยส่วนมากหรือข้างมาก ทั้ง 2 ด้าน คือ ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ และในด้านเนื้อหาสาระ เพราะฉะนั้น พระพุทธศาสนาจึงมีความสัมพันธ์และมีความสำคัญต่อวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างยิ่ง ในสังคมไทยจึงหนีไม่พ้นที่จะต้องมาเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย และถ้ามองอีกด้านหนึ่ง ถ้าเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาจะช่วยในเรื่องวัฒนธรรมไทยแล้วก็จะบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมไทยได้เป็นอันมาก นี่คือการสืบในความหมายของการสืบสาวสืบ ในอีกความหมายหนึ่งคือสืบทอด สืบสาวนั้นโยงย้อนกลับไปข้างหลัง แต่สืบทอดนั้น สืบต่อไปข้างหน้าจากปัจจุบันสู่อนาคต เมื่อเราสืบสาวได้ดีแล้วเราก็เห็นทางที่จะสืบทอดได้ดีด้วยอย่างไรก็ตามในการถ่ายทอดความรู้ด้วยปัญญาอย่างมีวิธีการ ถ้าถ่ายทอดความรู้โดยไม่มีการถ่ายทอดก็กลายเป็นการปล่อยให้ไหลเรื่อยเปื่อยไป การถ่ายทอดความรู้อย่างมีวิธีการในที่นี้เรียกว่า สืบสาน เพราะฉะนั้นจึงมีคำว่าสืบสาน คือ นอกจากสืบแล้วก็มีการสานด้วย

ดังนั้น การสาน จะทำให้วัฒนธรรมนั้นเป็นประโยชน์แก่คนในปัจจุบัน พร้อมทั้งจะเป็นฐานของการรอกงามสืบต่อไปเบื้องหน้าด้วย จากนั้นถ้าเป็นไปได้ หากวัฒนธรรมของเราเป็นของดีก็ควรที่จะแผ่ขยายความนิยมออกไปในสังคมโลกด้วย มิใช่จะเป็นแต่ฝ่ายตั้งรับหรือรอรับ อย่างที่เวลานี้เราได้กลายเป็นฝ่ายตั้งรับวัฒนธรรมอื่นที่บุกเข้ามานับว่าวัฒนธรรมของเขาน่าชื่นชมที่ได้รับความนิยม แต่การที่เราไปนิยมตามและรับเขามานั้น ถ้าไม่เป็นไปด้วยสติปัญญาก็ไม่แน่ว่าเหมือนกันว่าจะเป็นสิ่งที่ดี การสาน 3 อย่างคือ สานสิ่งที่สืบจากอดีตให้เป็นประโยชน์ในปัจจุบัน สานสิ่งที่ปรากฏในปัจจุบันให้พร้อมที่จะรอกงามต่อไปในอนาคต และสานสิ่งที่ตนมีให้มาชื่นชมแผ่ความนิยมกว้างออกไปในโลก นี่เป็นสิ่งที่ควรที่จะพยายามกระทำให้ในการสืบสานวัฒนธรรม การที่จะทำได้อย่างนี้จะต้องมีความรู้ความสามารถ คือการที่จะต้องนำเอาส่วนประกอบต่าง ๆ เข้ามาปรับปรุง เพราะการปรับปรุงหรือการสานนั้นจะต้องมีส่วนประกอบ แม้จะเป็นการสานกระบุง สานบั้งก็ สานพัดอะไรต่าง ๆ ก็ต้องมีสิ่งที่เอามาประกอบกันเข้า เราจะต้องเอาส่วนประกอบจากวัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิมมาปรับให้รับกันกับสภาพที่

เป็นอยู่ และนำส่วนประกอบใหม่ ๆ ที่ควรจะรับเข้ามาปรุงแล้วสานเข้าเป็นวัฒนธรรมที่มีชีวิตชีวาและมีการพัฒนาองค์ประกอบสำคัญที่จะมาสานวัฒนธรรมซึ่งขาดไม่ได้ คือ สติปัญญาเราจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระเดิมและมีความชัดเจนในสภาพปัจจุบัน เพื่อจะรักษาเนื้อหาสาระนั้นไว้ให้คงอยู่ได้และสื่อสาระนั้นให้ปรากฏแก่ปัจจุบัน

ประการที่ 1 วัฒนธรรมต่าง ๆ มีเนื้อหาสาระในเชิงสัจธรรมและจริยธรรม ที่จะต้องสืบค้นออกมาให้ได้ว่าเนื้อหาสาระที่เราต้องการนั้นคืออะไร และแยกออกได้จากเปลือกผิวหรือรูปแบบนั้น เมื่อจะทำการสานวัฒนธรรมที่สืบมา จึงควรจะตรวจสอบวัฒนธรรมของเราที่สืบมาถึงปัจจุบันกับตัวเนื้อหาสาระที่แท้แต่ดั้งเดิมนั้นด้วยอันจะเป็นการปรับขั้นต้นในการสานวัฒนธรรม ความรู้ในเนื้อหาสาระที่ต้องการ โดยเฉพาะหลักการของพระศาสนา ได้แก่ ธรรมวินัยนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญมากที่จะใช้ประโยชน์ในการสานต่อวัฒนธรรมให้เจริญงอกงามสืบไป ถ้าขาดความรู้นี้เสียแล้วการสืบสานวัฒนธรรมก็แทบจะไม่มี ความหมาย วัฒนธรรมนั้นจะเลือนลอย มีแต่รูปแบบที่ไม่มีเนื้อหาสาระเหมือนดังเปลือกที่ว่างเปล่า

ประการที่ 2 คือ ความรู้เข้าใจในสภาพปัจจุบัน เช่น ปัญหาสังคมและสภาพความคิดจิตใจของคนในยุคปัจจุบันที่เป็นอยู่ซึ่งขาดไม่ได้ เพราะเราจะต้องเอาเนื้อหาสาระที่มีอยู่เดิมมาสานมาปรุงมาจัดมาสรรมาแต่งให้เข้ากับสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเพื่อใช้ประโยชน์ได้ ถ้าเราไม่รู้เข้าใจสภาพปัจจุบันแล้ว แม้เราจะรู้เนื้อหาสาระเราก็จัดไม่เป็นมันก็ไม่เกิดประโยชน์ทั้ง ๆ ที่มีเนื้อหาสาระเหมือนมีน้ำแต่ไม่มีแก้วที่จะไปตักมากิน

ประการที่ 3 เพื่อให้วัฒนธรรมของเราได้รับความนิยมแพร่หลายออกไปเป็นประโยชน์แก่ชาวโลกเราจะต้องมีความรู้เท่าทันต่อปัญหาและความต้องการของมนุษย์ทั่วโลกด้วย เพราะฉะนั้นคนไทยที่จะดำรงรักษาวัฒนธรรม จะมีวัดคิดแต่เรื่องวัฒนธรรมเพื่อประเทศของตัวเองอย่างเดียวไม่ได้จะต้องมองไปที่สังคมโลกทั้งหมด โดยเฉพาะโลกปัจจุบันนี้ก็แคบเข้ามาเป็นอย่างยิ่งแล้วเป็นโลกในยุคข่าวสารข้อมูลที่มีการติดต่อถึงกันหมดแล้ววัฒนธรรมจะมีการぶกรุกต่อกันได้อย่างมาก เพราะฉะนั้นเราจะเป็นฝ่ายตั้งรับอยู่อย่างเดียวไม่ได้ จะทนกำลังวัฒนธรรมจากภายนอกที่โหมท่วมทับเข้ามาไม่ได้ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมและสังคม ที่สร้างความมั่นคงของชาติ สร้างความดีงามทั้งปวง สร้างความรักความศรัทธาต่อชีวิตผู้คน สิ่งแวดล้อม สร้างปัญญาคุณค่าทางพระพุทธศาสนา

วิถีชีวิตและภูมิปัญญา

วัฒนธรรม ถือเป็นเครื่องหล่อหลอมสมาชิกของสังคมให้เกิดความผูกพันสามัคคี และอบรมขัดเกลาให้มีทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยม ที่สอดคล้องกันนอกจากนี้วัฒนธรรมยังเป็นสิ่งที่มิได้หยุดนิ่งอยู่กับที่หากแต่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาไปตามยุคสมัยศาสนา คือหนึ่งในปัจจัยที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความเป็นอยู่วัฒนธรรมไทยซึ่งมีรากฐานมาจากพุทธศาสนาได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาในรูปแบบของความเชื่อ พิธีกรรม ศีลธรรม กฎหมาย วรรณกรรม ภาษา ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมเป็นคำที่ได้มาจากการรวมคำ 2 คำเข้าด้วยกัน คือคำว่า “วัฒนธรรม” หมายถึง ความเจริญงอกงาม รุ่งเรือง และคำว่า “ธรรม” หมายถึงการกระทำ หรือข้อปฏิบัติวัฒนธรรมตามความหมายของคำในภาษาไทยจึง หมายถึง ข้อปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม

วัฒนธรรม คือ ทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นทั้งที่มีรูปธรรมและนามธรรม รวมถึงแบบแผนพฤติกรรมของสังคมที่สืบทอดมา ผ่านการเรียนรู้คิดค้นดัดแปลงเพื่อสนองความต้องการ และพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ โดยมีวิวัฒนาการสืบทอดต่อกันมาอย่างมีแบบแผนเพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงในสังคม วิถีชีวิต หมายถึงแนวทางการดำเนินชีวิตของคนไทยตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย รวมถึงปัจจัยที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต อันได้แก่ ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค นอกจากนี้วิถีชีวิตยังหมายถึงความรู้เรื่องสังคมท้องถิ่นและวัฒนธรรมพื้นบ้าน การประพฤติปฏิบัติการศึกษา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ภูมิปัญญา หมายถึง การสั่งสมความรู้ความสามารถที่ผ่านมาของบุคคลผ่านการคิดวิเคราะห์ เพื่อการสร้างสรรค์ผลงาน และสามารถถ่ายทอดความรู้เพื่อให้คนรุ่นต่อให้สามารถพัฒนาต่อยอดความรู้ได้ทั้งด้านเกษตรกรรม ศิลปกรรม วรรณกรรมและภาษา กล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิตและวัฒนธรรม เป็นสิ่งสะท้อนความคิดของประชาชนในท้องถิ่นอันเกิดจากการสั่งสมสติปัญญา ความรู้ที่หลากหลายและการปรับตัวผสมผสานให้เกิดความกลมกลืนกับธรรมชาติกระบวนการเหล่านี้ได้ผ่านมามากมายชั่วอายุคนจนสืบทอดเป็นวิถีในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับสังคมไทย

ดังนั้น ภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น คือ มรดกที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์สั่งสมและสืบทอดกันมาอย่าง ต่อเนื่องเกิดเป็นเรื่องราวอันทรงคุณค่าที่คนในท้องถิ่นตลอดจนคนในชาติควรเล็งเห็นคุณค่ามีความภาคภูมิใจที่จะสืบสานให้ยั่งยืนต่อไปในอนาคต วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่นไทยแต่ละแห่งอาจจะมีรูปแบบแตกต่างกันไปสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมแต่ก็ยังคงเอกลักษณ์ของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นภาษา ศาสนา ศิลปวัตถุ ดนตรี อาหารและการแต่งกาย ปลุกฝังทัศนคติให้รักวัฒนธรรมท้องถิ่น

ถึงแม้จะมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ชาวลุ่มแม่น้ำโขง ของจังหวัดหนองคาย แต่การปลุกฝังทัศนคติที่ดีให้กับเยาวชนคือสิ่งที่ทุกคนต้องทำ โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่ต้องปลุกฝังวัฒนธรรมท้องถิ่นให้แก่นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน เพื่อร่วมมือกันสร้างสรรค์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดีงามให้นักเรียนได้เรียนรู้ ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้รักถิ่นที่อยู่ป้องกันการย้ายถิ่นฐานในการทำมาหากินได้ด้วย โดยส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ที่สืบทอดกันมายาวนาน มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนกลุ่มแม่น้ำโขง ทั้งจังหวัดหนองคายนั้น มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศชื่นชอบและนิยมเข้ามาเยี่ยมเยียนเป็นประจำทุกปี ดังนั้น การปลุกฝังทัศนคติเชิงบวกให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนนั้นจึงจำเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ บุญสม ยอดมาลี, 2558. การอนุรักษ์หรือรื้อสร้างมรดกทางวัฒนธรรมคือการที่คนรุ่นหลังควร ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้น โดยการอนุรักษ์นั้นจะทำในเชิงปฏิบัติ คือการดูแลรักษาและการสืบสวนวัฒนธรรมนั้น ๆ ไม่ให้หายไป ซึ่งการอนุรักษ์หรือการรื้อสร้างวัฒนธรรม เป็นเหมือนเครื่องช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้เกิดการหวงแหนในมรดกทางวัฒนธรรมของตนก่อให้เกิดเป็นความรักและความผูกพันรวมทั้งยังส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีอีกด้วย

1. การปรับทัศนคติและการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ของการเป็นพลเมืองที่ดีของชุมชน เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักการเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมสมัยใหม่ ให้ทันยุคทันสมัยและการใช้เทคโนโลยีให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสมัยใหม่

2. การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยการเสริมสร้างและพัฒนาวิถีเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง สนับสนุน ค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดี เป็นการยกระดับความร่วมมือกับภาครัฐในการขับเคลื่อนวิถีชีวิตคนในชุมชน

3. การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม โดยการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์และเสริมสร้าง ค่านิยมที่ดีให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วไป พัฒนาสื่อเผยแพร่เพื่อสร้างเสริม ศิลปะและวัฒนธรรม จัดสรรเวลาและเปิดพื้นที่ให้สื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็ก เยาวชน และประชาชน ในการปลูกจิตสำนึกและสร้างเสริมค่านิยมที่ดี

สรุป การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตของชาวหนองคายนั้น ควรเริ่มที่เยาวชนจะได้พัฒนาทางทัศนคติที่ดีควบคู่ไปด้วย และกระบวนการเรียนการสอน เมื่อเด็กเริ่มการเรียนรู้จะได้เริ่มสะสมประสบการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งทัศนคติซึ่งเป็นเรื่องทางจิตใจ ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นที่ผู้สอนควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนและจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้รับประสบการณ์ปลูกฝังทัศนคติที่ดีเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากสร้างความร่วมมือของชุมชนและกิจกรรมผ่านกลไกทางพระพุทธศาสนาการสร้างความร่วมมือระหว่างไทยชุมชนผ่านทางกลไกทางศาสนาโดยเฉพาะในกลไกของศาสนาพุทธซึ่งประกอบด้วยหลักธรรม พิธีกรรมและสถาบัน เพื่อสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์และชุมชนเข้มแข็ง ยั่งยืน

1 วันสำคัญทางพุทธศาสนา

ประกอบด้วย วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา เป็นการจัดกิจกรรมทางศาสนาที่ทุกคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีการประพาสปฏิบัติตามหลักกุศลกรรมบถ คือ ทาน ศีล ภavana ประกอบด้วย ทาน ทำบุญตักบาตรรวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม เข้าวัด รักษาศีลฟังธรรม การเวียนเทียนระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และการนั่งสมาธิเจริญจิตภาวนา

2. การท่องเที่ยวเชิงพุทธ

การท่องเที่ยวเชิงพุทธยังสามารถเป็นโอกาสที่ช่วยให้ผู้คนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ตนเองเข้าไปเยี่ยมชม นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสที่ดีในการสัมผัสประสบการณ์ทางจิตวิญญาณและความสงบเรียบร้อย ที่สามารถช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการต่อสู้กับความเครียดในชีวิตประจำวันได้ด้วย จังหวัดหนองคาย มีแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดที่สามารถไปเที่ยวชมได้ (วัดริมโขง, [ออนไลน์]) เช่น วัดศรีคุณเมือง, วัดโพธิ์ชัย, วัดพระธาตุลำหนอง ข้อควรจำ ว่าการท่องเที่ยวเชิงพุทธควรทำด้วยความเคารพและคำนึงถึงความศักดิ์สิทธิ์ของสถานที่ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่นั้น ๆ โดยการแสดงความเคารพและเคารพสิทธิ์สำคัญในการท่องเที่ยวเชิงพุทธจะช่วยให้ทราบถึงความสำคัญและความเป็นสิริมงคลของสถานที่นั้นได้ดียิ่งขึ้นด้วย

1. วัดศรีคุณเมือง (พระมหาประหยัด ปัญญาโร (สุนนท์), การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยววัดและพุทธสถานเลียบบ้านน้ำโขง ในเขตเทศบาลตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, ปีที่ 9 ฉบับที่ 11 (พฤศจิกายน 2565): บทความวิจัย ตามประวัติวัดกล่าวว่า สร้างเมื่อ พ.ศ. 2100 โดยพระไชยเชษฐาธิราช ตำนานกล่าวว่าก่อนที่พระองค์จะสร้างวัดนี้ขึ้นมานั้น พระองค์ได้ออกเสด็จประพาสป่า ได้พบนกเขาเผือก 1 ตัว ทรงพอพระทัยที่จะได้จึงให้ข้าราชการบริพารช่วยกันจับแต่จับไม่ได้ พระองค์จึงทรงอธิษฐาน ขออนุญาตต่อเจ้าที่เจ้าป่า เทพอารักษ์ในสถานที่นั้นว่า หากจับนกเขาเผือกได้สมดังเจตนา จะสร้างวัดและสร้างพระพุทธรูปยืนไว้เป็นอนุสรณ์ ณ ที่นี้ เมื่อพระองค์ได้ทรงอธิษฐานเรียบร้อยแล้ว ข้าราชการบริพารก็จับนกเขาเผือกนั้นได้อย่างง่ายดาย ครั้นต่อมาพระองค์ได้ทรงสร้างวัดขึ้น ณ บริเวณหนองน้ำ ตามที่ได้ทรงอธิษฐานไว้ เรียกชื่อว่า “วัดเมืองหนอง” พร้อมกับพระพุทธรูปยืน 1 องค์ นามว่า “พระไชยเชษฐา” ต่อมาประมาณ พ.ศ. 2450 ได้เปลี่ยนชื่อวัดใหม่ว่า “วัดศรี

เมือง” (กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2535) วัดศรีเมืองเป็นวัดเก่าแก่ ภายในอุโบสถมีพระพุทธรูปประทับยืน มีนามว่า “พระไชยเชษฐา” และมีเจดีย์ทรงปราสาท (กุ) หรือทรงนกกพระไชยเชษฐา เป็นอาคารทรงปราสาทขนาดเล็กที่ใช้ประดิษฐานพระพุทธรูปอยู่ในผังสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุม ยอดเป็นหลังคาลาดซ้อนกัน ประดับด้วยปูนปั้นเป็นรูปนาคหรือมังกร มีซุ้มสี่ด้าน คล้ายคลึงกับปราสาทหรือกลุ่มของศิลปะล้านนามาก มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 21-22 (ประภัสสร ชูวิเชียร, 2563) ด้านหน้าอุโบสถมีศิลาจารึกพระไชยเชษฐา ซึ่งได้เคลื่อนย้ายมาจากวัดศิลาเลข ตำบลโพธิ์สา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี แม้ว่าประวัติการสร้างวัดจะมีเนื้อหาเชิงตำนานเข้ามาปะปนอยู่บ้าง แต่หลักฐานทางโบราณคดีที่มีอยู่ในวัดศรีเมือง ก็มีความสอดคล้องกับตำนานการสร้างวัด คือได้รับการทำนุบำรุงจากพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช

ที่ตั้งวัด ถนนมีชัย ตำบลในเมือง อ.เมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

อุโบสถ อาคารทรงไทยประยุกต์แบบภาคกลาง สร้างบนอุโบสถหลังเดิมซึ่งเป็นศิลปะล้านช้าง ยังคงรูปแบบช่างล้านช้างไว้คือ ฐานและปราสาทที่ประดับบนสันหลังคา

หลวงพ่อศรีเมือง หรือพระสัทธาธิกะ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ได้อัญเชิญมาจากวัดกลางนครเวียงจันทน์ มาประดิษฐานเป็นพระประธานในอุโบสถวัดศรีเมือง

ศิลปกรรมทรงนกกพระไชยเชษฐา เป็นอาคารทรงปราสาทขนาดเล็ก ยอดเป็นหลังคาลาดซ้อนกัน ประดับด้วยปูนปั้นเป็นรูปนาคหรือมังกร มีซุ้มสี่ด้าน มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 21 – 22

พระไชยเชษฐา เป็นพระพุทธรูปยืนปางเปิดโลกสร้างโดยพระไชยเชษฐาธิราช ก่อด้วยอิฐฉาบปูนทาสีทองทั้งองค์ พระกรสองข้างแนบลำพระองค์ครองจีวรห่มคลุมปลายจีวรโค้งพระหัตถ์ปรากฏรูปแบบศิลปกรรมพื้นถิ่นอิทธิพลล้านช้าง

จารึกวัดศรีเมือง อยู่ด้านหน้าอุโบสถ เป็นศิลาจารึกพระไชยเชษฐา ซึ่งเคลื่อนย้ายมาจากวัดศิลาเลข ในเขตตำบลเวียงคุก จารึกมีใจความว่าสมเด็จพระไชยเชษฐาทรงโปรดให้พระยาพลศึกซ้ายสร้างวัดศรีสุพรรณอารามใน พ.ศ. 2109

2. พระธาตุหล้าหนอง

สันนิษฐานว่า สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 8 ตามประมุขพงศาวดาร ภาค 70 ได้บันทึกไว้ว่า พระธาตุหล้าหนองถูกแม่น้ำโขงกัดเซาะพังทลายลงเมื่อตอนเย็นวันศุกร์ ขึ้น 9 ค่ำ เดือน 9 ปัจจุบัน ได้มีการสร้างพระธาตุหล้าหนองจำลองขึ้นไว้ริมฝั่งแม่น้ำโขง ห่างจากพระธาตุหล้าหนององค์เดิม ซึ่งจมอยู่ใต้แม่น้ำโขงราว 180 เมตร เนื้อที่โดยรอบองค์พระธาตุหล้าหนองจำลองมีประมาณ 4 ไร่ 3 งาน 29 วา พระธาตุหล้าหนองจำลอง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2548 มีส่วนสูงตั้งแต่ฐานถึงปลายบัวยอดฉัตร 15 เมตร ส่วนกว้าง 10 x 10 เมตร พร้อมทั้งการเสริมสร้างเสถียรภาพตลิ่งและป้องกันการกัดเซาะตลิ่งตลอดความยาว 194 เมตร และงานตกแต่งปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์โดยรอบ

3. วัดโพธิ์ชัย

เจดีย์พระธาตุพระอรหันต์ เป็นเจดีย์รูปสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้ 12 กว้าง 6 เมตร ยาว 6 เมตร สูง 30 เมตร ตำนานอุรังคธาตุกล่าวว่า พระอรหันต์ทั้ง 5 เป็นผู้นำพระบรมสารีริกธาตุ 45 องค์จากอินเดียมาประดิษฐานไว้ในดินแดนลุ่มน้ำโขง เช่น พระธาตุหล้าหนอง พระธาตุบังพวน พระธาตุโพนจิกเวียงจันทน์ เป็นต้น ครั้นเมื่อพระอรหันต์ทั้ง ๕ เข้าสู่นิพพาน อัฐิธาตุของพระอรหันต์ทั้ง ๕ ได้นำไปประดิษฐานไว้ใน “เจดีย์พระอรหันต์” ซึ่งประดิษฐานอยู่บริเวณหน้าพระอุโบสถ วัดโพธิ์ชัย (พระอารามหลวง) ในปัจจุบัน

พระอุโบสถ อาคารทรงไทยจตุรมุข

หลวงพ่อบุญรอด พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่มืองของชาวหนองคาย เป็นพระพุทธรูปประทับนั่งขัดสมาธิราบ ปางมารวิชัยหล่อด้วยทองสีสุก หน้าตักกว้าง 2 ศืบ 8 นิ้ว สูง 4 ศืบ 1 นิ้ว สร้างประมาณ พ.ศ. 2093 - 2115 ปัจจุบันประดิษฐานเป็นพระประธานอยู่ภายในพระอุโบสถวัดโพธิ์ชัย (พระอารามหลวง)

ความสำคัญ วัดโพธิ์ชัย เป็นสำนักเรียนพระปริยัติธรรมประจำ จังหวัดหนองคาย เป็นสำนักเรียนของเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย ฝ่ายมหานิกาย พระอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานองค์พระพุทธรูป หลวงพ่อบุญรอด ซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้อัญเชิญมาจากประเทศลาวมาประดิษฐานไว้จนปัจจุบัน

3. การจัดอบรมผู้ประสานงานวัฒนธรรมให้กับเยาวชนและชุมชน เพื่อจัดทำข้อเสนอในการจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ผ่านวิทยาศาสตร์ โดยเมื่อผู้สมัครผ่านการอบรมจะทำหน้าที่ดังนี้

1. ความร่วมมือในชุมชนเป็นการให้เกิดวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความเข้าใจระหว่างคนในชุมชนให้ตระหนักถึงคุณค่าในการร่วมมือเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน

2. เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนรักษาอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่ออัตลักษณ์ท้องถิ่นให้ไม่เหมือนใคร เป็นการเรียนรู้กระบวนการในการอนุรักษ์วัฒนธรรม สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นคนในท้องถิ่น

3. ให้ความร่วมมือกันเพื่อจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการส่งเสริมการจ้างงาน สร้างอาชีพ เกิดให้รายได้ในชุมชนที่ยั่งยืน โดยใช้กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาให้เกิดประโยชน์

4. การใช้วัฒนธรรมในวิถีชีวิตของชาวหนองคาย สู่กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ การจัดประเพณีสงกรานต์ จะเริ่มต้นวันใหม่โดยการทำบุญตักบาตร หรือนำอาหารไปถวายพระที่วัด เพื่อสืบทอดทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับ การก่อเจดีย์ทราย การปล่อยนกปล่อยปลา เป็นการทำบุญเพื่อแสดงความกรุณาต่อสัตว์ที่นิยมทำในวันสงกรานต์ และการทำบุญอุทิศ การสงฆ์น้ำพระทั้งพระพุทธรูปและภิกษุ สามเณร เพื่อความเป็นสิริมงคลในโอกาสขึ้นปีใหม่ การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่เพื่อแสดงความเคารพนับถือ และการเล่นรดน้ำเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องและมิตรสหาย และในช่วงสงกรานต์บางพื้นที่ก็มีการประกวดเทพีสงกรานต์เช่นกัน

5. การจัดงานประจำปีตามจารีตประเพณีของท้องถิ่น ที่เชื่อมโยงกับฮีตสิบสองครองสิบสี่จากเนื้อหาของฮีตสิบสองครองสิบสี่ของวัฒนธรรมคนอีสาน โดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเปลี่ยนทำให้เป็นชุมทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่มีอยู่กลายเป็นชุมชนเข้มแข็งและเศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น (ประเพณีฮีตสิบสอง, กระทบวงวัฒนธรรม, [ออนไลน์])

6. การร่วมมือทางในชุมชน โรงเรียนเรียนในกิจกรรมพระพุทธศาสนา ได้แก่ การสวดมนต์ข้ามปี กิจกรรมเข้าพรรษา กิจกรรมออกพรรษา การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน การสนับสนุนส่งเสริม ร่วมมือกันสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและวัด

สรุป

พระพุทธศาสนาเป็นส่วนสำคัญที่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวหนองคายอย่างมาก ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมด พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการกำหนดกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมและจริยธรรม และมีผลต่อพฤติกรรมและวิถีชีวิตของคนในสังคมการปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเกี่ยวข้องกับความเมตตาและสงบสติ การให้

ความเคารพและการรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เช่น การปฏิบัติศีลธรรม เช่น การบูชาพระ การทำบุญ การให้ทาน และการฝึกสมาธิ เป็นต้น ทั้งนี้อาจส่งผลให้เกิดสมดุลและความสงบสุขในชีวิตทางจิตใจของชาวหนองคาย อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติศาสนาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของพื้นที่และกลุ่มชนต่างๆ อาจส่งผลให้มีการตีความหรือปรับเปลี่ยนบางประการในการปฏิบัติศาสนาในชุมชนของหนองคาย บางครั้งการปรับตัวเพื่อรักษาความเป็นไปได้และความเอื้อเฟื้อของวัฒนธรรมท้องถิ่นอาจทำให้พบรูปแบบของการศาสนาที่มีความหลากหลายในพื้นที่นั้น ๆ ด้วยการตระหนักถึงบทบาทของพระพุทธศาสนาในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวหนองคายเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เข้าใจถึงความสำคัญของความเชื่อทางศาสนาและการสืบทอดสู่วัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้นๆ และมีบทบาทในการเป็นตัวกำหนดแนวทางในการดำเนินชีวิตในวิถีที่เป็นมิตรและสอดคล้องกับค่านิยมของพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อความเป็นอยู่ในสังคมของพวกเขาด้วยกันได้อย่างยั่งยืนและสมดุลในทุกๆ ด้านของชีวิตที่อยู่ร่วมกันในชุมชนหนองคาย

บรรณานุกรม

- บุญสม ยอดมาลี. (2558). การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ปรับปรุงและเห็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม. มหาสารคาม: สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน.
- พระมหาประหยัด ปญญาโวโร (สุนนท์). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยววัดและพุทธสถานเลียบแม่น้ำโขงในเขตเทศบาลตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. ปีที่ 9 ฉบับที่ 11 (พฤศจิกายน 2565): บทความวิจัย.
- พระมหาประหยัด ปญญาโวโร, ดร. วัดริมโขงหนองคาย. [ออนไลน์]. https://wrks.mcu.ac.th/?page_id=105. การเข้าถึง วันที่ 10 ตุลาคม 66.
- อารักษ์ ตั้งวิจิตร. ภาคอีสานการพิมพ์ (999). 2545 แผ่นพับ “ประวัติหลวงพ่อบุญไฟ”. กรุงเทพฯ.
- ประเพณีฮีตสิบสอง, กระบวนวัฒนธรรม, [ออนไลน์]. https://www2.m-culture.go.th/amnatcharoen/ewt_news.php?nid=1259&filename=index. การเข้าถึง วันที่ 20 ธันวาคม 2566.